

Det Kongelige Barne-
og Likestillingsdepartementet
postmottak@bld.dep.no

29.01.2017

Hørings svar fra Stiftelsen Kirkens Bymisjon Oslo vedr. NOU 2016 Ny barnevernslov – Sikring av barnets rett til omsorg og beskyttelse.

Kap 3: Tilpasning av loven etter samfunns- og kunnskapsutviklingen

Om hensyn ved plassering av minoritetsgrupper

Viser til særlige hensyn knyttet til minoritetsgruppers rett til å vokse opp sammen med andre fra sin kultur, eller til å utøve egen religion eller snakke eget språk.

Grunnprinsippene i denne bestemmelsen er i tråd med Barnekonvensjonens §30, og bestrides ikke. Fra praksisfeltet i barnevernsaker har vi imidlertid erfaringer med at minoritetsgrupper i en del tilfeller skaper en intrikat problemstilling knyttet til sikkerhet i saker der barnevernet overtar omsorgen fra små kulturelle miljøer med tette bånd. Dette gjelder særlig for barn hvor det skal finnes en ny omsorgsbasis, og med problemstillinger knyttet til hvordan dette i praksis er mulig i enkelte miljøer. Dette kan både gjelde ifht sikkerhet, men også ifht minoriteter med interne grupperinger i konflikt.

I mange saker vil hensyn til geografisk avstand for barnets nye omsorgssituasjon i forhold til samvær, potensielt være i strid med mulighetene for å plassere et barn i en ny omsorgsbasis tilknyttet små miljøer der det er naturlig å tenke at barns sikkerhet ved behov for sperret adresse, etc.

Vårt innspill er følgelig at det er en svært viktig presisering knyttet til **hvordan barnets beste skal vektles og vurderes i forhold til disse ulike forholdene**, slik at loven ikke i bidrar til en praksis der sikkerhetsmessige vurderinger rundt barn nedvurderes og bidrar til en usikker situasjon for barnet.

Spesifiseringer av kultursensitivitet vs. kulturrelativitet

Vi er opptatt av at den nye bestemmelsen om barns beste også skal vurderes i lys av kulturhensyn. Det kan bidra til å stille økte krav til barneverntjenestens evne til i enda større omfang å sette seg inn i ulike kulturer som ledd i vurderinger av barns omsorgssituasjon, samt at tiltak som iverksettes innehar en sensitivitet for barnets kulturelle opprinnelse. Hjelpetiltak kan dermed utformes på en kultursensitiv måte som er egnet for den individuelle familiens særlige behov. Ved omsorgsvedtak kan barnet plasseres i et tiltak som har motivasjon og forutsetninger til å følge opp det aktuelle barnets kulturelle, språklige og religiøse særegenhet.

På bakgrunn av saker der grov vold i rettslig sammenheng fremstilles som "oppdragervold", er det imidlertid svært viktig at grenseoppgangene mellom kultursensitivitet og kulturrelativisme tydeliggjøres og opprettholdes i sammenheng med en spesifisering av denne bestemmelsen i lovteksten.

Kapittel 5: Regulering av grunnleggende rettigheter og prinsipper

Nærmere om barnets rett til omsorg og beskyttelse

Vi ønsker å problematisere bruken av "kjærlighet" som et rettslig begrep i barnevernloven. Dette er ikke et begrep som på tilsvarende måte anvendes i bestemmelser i barneloven, og kan lett oppleves å bli et subjektivt ladet ideal uten mulighet for etterprøving, samt uten rettslig substans.

Er det for eksempel omsorgspersonens forsøk på å gi kjærlighet som skal gjøres gjeldende, eller er det hvorvidt barnet eller ungdommen har opplevd å motta kjærlighet?

Det problematiseres også å stille rettslige krav om at en gruppe individer (barna) skal kunne kreve en bestemt subjektiv følelse av en annen gruppe (omsorgsgivere). Vi er imidlertid svært positivt innstilt til at innholdet i begrepet kjærlighet kan utforskes videre. Sentrale elementer som ligger nært tilknyttet kjærlighetsbegrepet; som respekt, tillitt, medmenneskelighet og nestekjærlighet, kan utforskes videre som mulige elementer i en ny barnevernlov. Forståelsen av hvordan disse verdiene kan utøves er beskrevet i FO sitt yrkesetiske grunnlagsdokument.

De yngste barnas rett til å uttale seg

Som høringsinstans som til daglig jobber med mange av de yngste barna i barnevernssystemet, er vi generelt positive til at også yngre barns stemmer høres i saker som berører dem.

Erfaringsmessig er det imidlertid ofte utfordrende å sikre at den informasjonen som når frem til barn i krise etter en omsorgsplassering gir dem **reelle forutsetninger til å uttale seg om saker som er viktige i deres liv.**

Dette gjelder både fordi:

- Mange av barna rent kognitivt sett preges av krisen de er i etter en flytting til ny omsorgsbasis.
- Mange av barna oppleves å fungere på et langt lavere funksjonsnivå enn sin kronologiske alder. **Dette er faktorer som må ihensyntas når barnet informeres og bes uttale seg!**
- Mange barn oppleves å være opptatt av om foreldrene får høre det de forteller talspersonen sin – og viser atferd som preges av lojalitetskonflikt. Flere barn har utsagn som kan veksle mange ganger daglig i perioder der dette er mest aktualisert.
- Noen av de barna som vurderes å være mest redd for egne foreldre, formidler også at de ønsker å dra hjem igjen til foreldrene når de spørres om dette av talsperson, mulig på bakgrunn av frykt for om de uansett flyttes hjem etter å ha sagt noe annet.

Talspersonene som kommer for å snakke med barn er som oftest fremmede for barna, og de fleste har liten tid til å gjøre seg godt kjent med barna før de skal uttale seg. Ofte kan de rettslige prosessene erfaringsmessig føre til at talspersonen ikke tar kontakt før dagen før eller samme dagen som de skal møte barnet- hvilket gir dårlige forutsetninger for å forberede barnet best mulig ut ifra deres forutsetninger.

Det er derfor særlig viktig at systemene rundt barns medvirkning er utarbeidet på en måte som **særlig ivaretar de yngste barnas forutsetninger og behov knyttet til en slik uttalelsesrett** – da særlig med tanke på at dette ofte gjelder relasjonsskadede, traumatiserte barn i krise. Det medfører i en del situasjoner en del omkostninger for barnet knyttet til å uttale seg om denne typen saker, og systemene rundt bør derfor være særlig egnet til å ivareta barna i denne sammenheng dersom det også skal åpnes for at enda yngre barn også skal kunne uttale seg.

Dersom systemene rundt barnet ikke i tilstrekkelig grad er egnet til dette, vurderes det som lite hensiktsmessig – og kun som en potensiell belastning for de yngste barna å skulle ta stilling til kompliserte rettslige prosesser med påfølgende psykologiske implikasjoner.

Dette stiller særlige krav til forslaget som fremmet i NOU'ens del 16.7 om at barn skal få oppnevnt sin egen trygghetsperson i rettslig sammenheng.

Kapittel 6 – Barnevernloven som en rettighetslov for barn

Hvilke rettigheter er det snakk om?

Langsiktighet, helhet og kontinuitet som viktige stikkord i forhold til beskrivelsene av omsorgssituasjonen for barn som er plassert med tanke på langsiktig omsorg.

Vår vurdering er at dette bør ligge som rettslige krav som må etterstrebes av barneverntjenesten i deres plasseringer, og at unntak fra dette må faglig begrunnes.

Fokus på de yngste barnas behov

Vi er glad for det særlige fokus på de yngste barna – barn under 12 år. I svært mange dokumenter henvises det til at 90% av barna på institusjon er over 12 år, og gruppen av de yngre barna på institusjon nevnes i forsvinnende liten grad.

Tiltak for økt rettssikkerhet

Ettersom det er kjent at eksisterende tilsynsordninger både i fosterhjem og institusjoner i mange tilfeller ikke etterfølges som rettslig pålagt, er det sårbart å anta at disse ordningene skal kunne fange opp barn som lever i kritikkverdige forhold under offentlig omsorg. Dette gjelder også i forhold til Fylkesmannen som klageinstans for barn, der vi har varierende erfaring med kapasiteten og responstiden knyttet til å ta imot slike henvendelser.

Forslag om særlig fokus på gjennomføringen og kvaliteten av tilsynsvirksomheten for de yngste barna, herunder både fosterhjem, beredskapshjem og institusjoner for barn under 12 år. Barneombudets forslag om at klagefristen hos Fylkesmannen reduseres fra 3 til 1 mnd støttes følgelig som ledd i å sikre barnas rettsikkerhet og opplevelse av å bli hørt i praksis.

Kapittel 8:

Om samarbeid mellom barnevern og psykisk helsevern

Om gruppen av barn under 12 år under offentlig omsorg på institusjon

Kirkens Bymisjon er generelt positive til en samordning av tjenester innen barnevern og psykisk helsevern, særlig med fokus på denne gruppen som et felles ansvar. Psykisk helsevern kan dermed ikke bruke eksklusjonsprinsipper for å unnlate å gi et tilbudt til barn under omsorg av barnevernet. Videre kan heller ikke barnevernet bruke psykisk helsevern som "hvilepute" eller kompensierende tiltak for å unngå å gripe inn i mangelfulle omsorgssituasjoner.

I denne sammenheng særlig viktig å peke på en liten gruppe barn opp til 12 år på institusjon. Dette er en gruppen som i norsk sammenheng har vært lite kartlagt og som også er ekskludert fra de nyere undersøkelsene gjort om den psykiske helsesituasjonen til barn på institusjon.

Flatø-utvalget peker på at barn under 12 år muligens med en litt kunstig avgrensning vurderes på bakgrunn av sin omsorgssituasjon, mens eldre ungdommer i større grad vurderes på bakgrunn av atferd. Selv om bakgrunnen for en plassering er barnas eller ungdommens mangelfulle omsorgssituasjon, kan dette bidra til å usynlig gjøre at også en del barn under 12 år har en fungering av en karakter som hos eldre ungdommer ville blitt kalt atferdsvansker (ref. Små Enheter-saken, der jenta ble tatt i behandling under omsorg allerede ved 11 års alder).

Ved mangelfullt fokus på den reelle fungeringen hos en del av de yngste barna er det fare for at tilbudene til denne gruppen ikke rustes opp med nødvendig kompetanse, samt at aldersavgrensningene på nyoppstartede tilbud i for stor grad påvirkes av statlig barneverns generelle politikk om å begrense

institusjonstilbudet for barn under 12 år. Dette vil i verste fall bidra til et mangelfullt og mindre virksomt tilbud for den yngste og dårligst fungerende gruppen av barn i barnevernet.

Kapittel 13: Kontakt og samvær

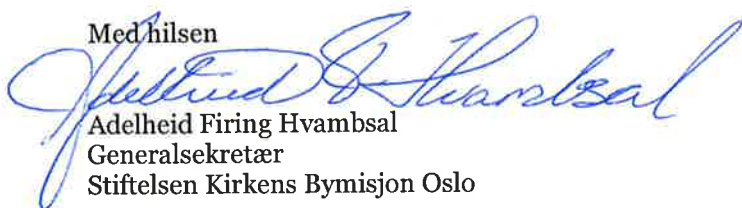
Barns rettigheter til å ikke delta i samvær

I tidligere forslag i NOU'en hvor barns medvirkning søkes etterspurt og ønsket styrket, vil vi gjerne peke på denne dimensjonen også i forhold til barns rettigheter knyttet til kontakt og samvær.

På bakgrunn av erfaring med barn som har levd sammen med foreldre som i stor grad har bidratt til traumatisering gjennom omfattende voldsbruk, vanskjøtsel og overgrep – er det i denne sammenhengen også viktig å fremheve **barns rett til å ikke ha samvær med sine foreldre**. Både i eksisterende og fremmet lovttekst vurderes det juridiske primært å være beskrevet på bakgrunn av barnets biologiske foreldre sine ønsker om samvær. Barnets rett til å se egen familie beskrives tilsvarende, mens barnets rett til å slippe å delta i samvær oppleves fraværende.

Dette aspektet ønskes tydeliggjort i sammenheng med hvordan det kan besluttes at samvær ikke skal avholdes der dette vurderes å være uheldig eller skadelig for barnet. Dette medfører at barnet får en tydeligere stemme som rettssubjekt også i forhold til saker om bestemmelser for samvær.

Med hilsen

Adelheid Firing Hvambdal
Generalsekretær
Stiftelsen Kirkens Bymisjon Oslo